

Dopad politiky soudržnosti na zranitelná společenství a skupiny

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. června 2008 o vlivu politiky soudržnosti na začleňování ohrožených společenství a skupin (2007/2191(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na čl. 87 odst. 3 a články 137 a 158 Smlouvy o ES,
- s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti¹,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. července 2005 nazvané Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007–2013 (KOM(2005)0299),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. února 2005 o Sociální agendě (KOM(2005)0033),
- s ohledem na rozhodnutí Rady 2006/702/ES ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost²,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 17. května 2005 nazvané Třetí zpráva o pokroku v oblasti soudržnosti: K novému partnerství pro růst, zaměstnanost a soudržnost (KOM(2005)0192),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. června 2006 nazvané „Strategie růstu a zaměstnanosti a reforma evropské politiky soudržnosti: Čtvrtá zpráva o pokroku v oblasti soudržnosti“ (KOM(2006)0281),
- s ohledem na Územní agendu EU, Lipskou chartu o udržitelném rozvoji evropských měst a první akční program pro provádění Územní agendy Evropské unie,
- s ohledem na zelenou knihu o územní soudržnosti, kterou připravuje Komise,
- s ohledem na zprávu Evropské pozorovací sítě pro územní plánování (ESPON) nazvanou Budoucnost území – Územní scénáře pro Evropu a na zprávu Evropského parlamentu nazvanou Regionální rozdíly a soudržnost: jaké strategie pro budoucnost?,
- s ohledem na články 3, 13 a 141 Smlouvy o ES, jejichž ustanovení vyžadují, aby členské státy zajistily rovné příležitosti pro všechny občany,
- s ohledem na své usnesení ze dne 31. ledna 2008 o evropské strategii pro romskou menšinu¹,

¹ Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 25.

² Úř. věst. L 291, 21.10.2006, s. 11.

- s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj a stanovisko Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova (A6-0212/2008),
- A. vzhledem k tomu, že jedním z cílů Společenství, který je uveden v článku 158 Smlouvy o ES, je podporovat harmonický ekonomický a sociální rozvoj v celém Společenství a zmenšovat sociálně-ekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony,
- B. vzhledem k tomu, že může dojít ke vzniku nerovností uvnitř regionů i mezi regiony,
- C. vzhledem k tomu, že řešení sociálních, hospodářských a územních nerovností mezi prosperujícími a nejhudšími oblastmi zůstává základním cílem politiky soudržnosti a že pole působnosti této politiky by nemělo být tudíž omezeno na podporu cílů jiných strategií, což by mohlo narušovat ekonomickou, sociální a územní soudržnost,
- D. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti dosud účinně přispívala k pomoci poskytované nejhudším regionům za tím účelem, aby se snížily rozdíly z hlediska sociálně-ekonomického rozvoje,
- E. vzhledem k tomu, že celé země stále čelí značným výzvám, pokud jde o jejich rozvoj, a je nepravděpodobné, že by ve stávajícím období 2007–2013 došlo ke sblížení,
- F. vzhledem k tomu, že v některých členských státech je hospodářský růst soustředěn kolem hlavních měst států a regionů a kolem velkých městských center, zatímco ostatní oblasti, např. venkovské, okrajové, ostrovní a horské oblasti, se potýkají s nerovnoměrným sociálně-ekonomickým rozvojem, což ještě více ohrožuje společenství a sociální skupiny žijící v těchto oblastech,
- G. vzhledem k tomu, že podle Smlouvy o fungování Evropské unie je územní soudržnost jedním z cílů EU a že se Unie a členské státy na základě této smlouvy dělí o pravomoci v této oblasti,
- H. vzhledem k tomu, že pojem „ohrožené společenství“ je velmi široký a neexistují žádná jasná kritéria pro jeho definování,
- I. vzhledem k tomu, že mnohá území stále trpí nepříznivými důsledky své odlehlosti a svých geografických znevýhodnění a že jim chybí nezbytná infrastruktura, která by jim přinesla možnosti skutečného rozvoje, díky němuž by se tato území dostala na průměrnou úroveň rozvoje EU,
- J. vzhledem k tomu, že zlepšování dopravní infrastruktury a dostupnosti dopravy pomůže více zpřístupnit izolované oblasti a současně i omezit vyloučení společenství a skupin obyvatel, kteří v těchto vzdálených oblastech žijí, a vzhledem k tomu, že zlepšování služeb obecného zájmu, zejména vzdělávání,lepší život ohrožených skupin a společenství,
- K. vzhledem k tomu, že v nejhudších zemích a regionech chybí finanční zdroje potřebné k poskytnutí vlastního příspěvku pro čerpání finanční pomoci Společenství, k níž by byly

¹ Přijaté texty, P6_TA(2008)0035.

tyto oblasti způsobilé, a mimoto velmi často trpí nedostatkem administrativních kapacit a lidských zdrojů, které jsou nutné k efektivnímu využití poskytnutých finančních prostředků,

- L. vzhledem k tomu, že politika rozvoje venkova by s ohledem na její významný územní dopad měla být lépe koordinována s regionální politikou, aby došlo k posílení součinnosti a doplňkovosti těchto dvou politik a byly zohledněny klady a zápory jejich opětovného sloučení,
- M. vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici srovnatelné statistické údaje mikroregionálního charakteru pro regiony EU, ve kterých žijí ohrožená společenství a skupiny,
- N. vzhledem k tomu, že chudoba a vyloučení jsou do značné míry dány územními aspekty,
- O. vzhledem k tomu, že se většina nejvíce znevýhodněných mikroregionů potýká se složitými vícerozměrnými problémy, které souvisejí s jejich polohou v okrajové oblasti, s omezenou přístupností, s nedostatkem základní infrastruktury a sociálně-ekonomického rozvoje, se sklonem k deindustrializačním procesům, s nízkou úrovní vzdělání a odborné přípravy, chybějícími administrativními kapacitami, vysokou mírou nezaměstnanosti, zhoršujícími se podmínkami bydlení a životními podmínkami, obtížným přístupem ke službám obecného zájmu, nedostatečnými podmínkami pro technologický rozvoj a s početnými segregovanými menšinami a ohroženými skupinami,
- P. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti vyžaduje rozpočet odpovídající jejím cílům a účinné nástroje, jež regionům umožní překonat rozdíly v rozvoji a čelit územním problémům, k nimž patří demografické změny, koncentrace obyvatel ve městech, migrační přesuny, globalizace, změna klimatu a dodávky energie,
 - 1. zdůrazňuje, že pro soudržnost EU představuje stále větší problém koncentrace ohrožených společenství a skupin na určitých územích a sociální vyloučení, kterým trpí obyvatelé v nejméně vyvinutých oblastech; zdůrazňuje mimoto, že tento jev lze pozorovat nejen mezi regiony v nejméně vyvinutých oblastech, ale do určité míry také uvnitř regionů, a to v rozvojových i rozvinutých oblastech, a vyžaduje zvláštní pozornost, neboť tato ohrožená společenství a skupiny se ztrácejí v rámci obecnějšího, příznivějšího obrazu;
 - 2. vyzývá členské státy, aby za účelem lepšího rozpoznání problémů ohrožených společenství a skupin a snazšího zavádění cílených a systematických opatření určily kritéria, která tato společenství a tyto skupiny definují;
 - 3. domnívá se, že územní rozměr sociálního vyloučení by měl být řešen v souvislosti s politikou územní soudržnosti;
 - 4. zdůrazňuje, že k překonání problémů územně podmíněného sociálního vyloučení nepostačují individuální kroky, a doporučuje tedy, aby členské státy uplatňovaly ucelenou strategii územního rozvoje tím, že budou zastávat politiku rovnosti, do praxe zavádět integrovaný přístup napříč odvětvími, a zaměří se na potenciál všech území EU;
 - 5. upozorňuje na nutnost řešit integrovaným přístupem nedostatky v oblasti rovných příležitostí a potenciální koncentraci sociálních střetů v méně vyvinutých oblastech;

6. připomíná v tomto ohledu, že ohrožené skupiny mohou existovat ve všech regionech, i v těch, které prosperují nejvíce, a že by tyto skupiny měly být v integrovaném přístupu zohledněny;
7. upozorňuje na to, že chudoba a vyloučení se nevyskytují pouze v městských oblastech, ale týkají se také venkovských oblastí, i když zde mohou nabývat specifických forem zejména proto, že ve venkovském prostředí se k sociálnímu vyloučení přidává vyloučení územní a že v těchto oblastech s nedostatečným hospodářským rozvojem se to týká všech sociálních skupin, které zde žijí;
8. zdůrazňuje, že je důležité, aby rozvoj zdravého životního prostředí na úrovni Společenství, členských států a regionů byl v rámci integrovaného přístupu prioritní proto, aby byly splněny cíle politiky soudržnosti, jako je boj s chudobou, dobrý zdravotní stav občanů a lepší kvalita života ve všech regionech, což jsou klíčové předpoklady dlouhodobého rozvoje a sociální, ekonomické a územní soudržnosti v EU;
9. vyzdvihuje význam zapojení regionálních a místních orgánů i hospodářských a sociálních partnerů a příslušných nevládních organizací do plánování a uplatňování integrovaných strategií rozvoje a rovněž zdůrazňuje, že je důležité podporovat iniciativy vycházející „zdola“;
10. vyzývá Komisi a členské státy k takovému rozdělování finančních prostředků mezi rozvinutá města a izolovaná území, včetně venkova, které bude přizpůsobeno jejich zvláštním potřebám, a k vypracování dlouhodobých programů, které by byly navrženy podle potřeb ohrožených skupin a společenství, na jejichž rozhodovacích procesech a realizaci by se podíleli místní orgány, příslušní sociální a ekonomičtí partneři a zástupci příslušných skupin obyvatelstva a jejichž účelem by bylo co nejlépe řešit potřeby těchto skupin a nabídnout skutečná řešení k překonání problému vyloučení a jeho následků;
11. vyzývá k zachování výdělečných činností za úplatu ve venkovském prostředí, což znamená věnovat zvláštní zájem podnikům rodinného typu a malým a středním zemědělským podnikům s tím, že je třeba přehodnotit SZP, aby byla spravedlivější, stejně tak jako podnikatelským činnostem mimo zemědělství, jejichž prostřednictvím je dodáváno zboží a jsou poskytovány služby, které jsou nepostradatelné pro udržení stávajícího obyvatelstva a pro příchod nových obyvatel;
12. zdůrazňuje význam zemědělských a nezemědělských hospodářských činností (např. zpracování a přímého prodeje zemědělských produktů, cestovního ruchu, služeb, malých a středních průmyslových podniků) ve venkovském prostředí proto, aby byly poskytovány pracovní příležitosti, aby se předcházelo chudobě a zastavilo vylidňování venkova; vyzývá proto ke zkvalitnění zařízení pro další odborné vzdělávání ve venkovském prostředí s cílem podpořit rozvoj podnikání;
13. naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby více využívaly součinnost a doplňkovost, kterou nabízí různé dostupné finanční nástroje, jako je například Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti, Evropský sociální fond, Evropský fond pro integraci, akční program Společenství pro veřejné zdraví a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, a to s cílem znásobit přínos těchto nástrojů;

14. vyzývá Komisi, aby v rámci připravované zelené knihy o územní soudržnosti předložila cíl a jasnou definici územní soudržnosti, kritéria pro její určení, její nástroje a prostředky, které jsou k plnění územních cílů k dispozici;
15. vyzývá Komisi a členské státy, aby vypracovaly srovnatelné statistické údaje mikroregionálního charakteru, v nichž budou zohledněny obzvláště sociální ukazatele, jako je index lidského rozvoje zavedený Organizací spojených národů, a pomocí vhodných opatření tak řešily situaci v oblastech, v nichž žijí nejohroženější společnosti a skupiny, a problémy, s nimiž se potýkají;
16. v této souvislosti vyzývá Komisi, aby pečlivě posoudila, do jaké míry by měly být využívány rovněž jiné – nové – kvantifikovatelné ukazatele rozvoje než HDP na osobu, například sociální ukazatele, k určení nejohroženějších společností a skupin, k jejich lokalizaci, k odhalení rozdílů mezi regiony a uvnitř regionů, k hodnocení uplatňování a účinnosti politiky a jako vodítka při plánování rozvoje;
17. naléhavě žádá Komisi, aby v rámci zelené knihy o územní soudržnosti posoudila, zda by úroveň NUTS 4 byla vhodná k provádění diferencované politiky za účelem dosažení cíle územní soudržnosti;
18. zdůrazňuje, že je zapotřebí zabývat se demografickými trendy stupňující se koncentrace obyvatel ve městech a dalšího vylidňování venkova, jakož i územními dopady těchto jevů; vyzývá proto členské státy, aby navrhly strategie, které by ohrožené oblasti oživily rozvojem infrastruktury, podporou možností skutečného rozvoje odpovídajícího jejich specifickému potenciálu, zachováním služeb obecného zájmu prostřednictvím rozšíření kapacity místní správy a decentralizace veřejného sektoru, nabídkou vhodných školení a pracovních příležitostí, zlepšením podmínek bydlení a životních podmínek a zvýšením přitažlivosti těchto oblastí pro investory; domnívá se, že je současně zapotřebí podpořit úsilí měst o zlepšení obtížné situace v městech;
19. domnívá se, že zatímco v minulosti mohlo vylidňování venkova mohlo fungovat jako ventil pro zemědělce zbavené původního zaměstnání, dnes tomu již tak není, neboť nezaměstnanost se nyní velmi dotýká osob bez kvalifikace a průmyslové jednotky umístěné na venkově tak patří mezi první oběti restrukturalizace a přemísťování, čímž se snižují možnosti vícenásobného zaměstnání, se kterými mohli dříve drobní zemědělci v nesnázích počítat a zajišťovat si tak dodatečné příjmy ke svým příjmům ze zemědělství, takže rychleji chudnou;
20. podtrhuje skutečnost, že strukturální politiky by nejenže měly být zachovány i po roce 2013, ale mělo by se také využít přezkumu rozpočtu jako příležitosti k zajištění dostupnosti nezbytných zdrojů, které zaručí budoucí hospodářskou, sociální a územní soudržnost regionů a zemí EU;
21. doporučuje, aby politická opatření přijímaná pro řešení sociálního vyloučení a aktivizaci ohrožených společností a skupin zahrnovala prvek dobrovolnosti;
22. vyzývá Komisi, aby předložila zvláštní návrh, který by realistickým a konkrétním způsobem řešil problémy, jimž čelí ohrožená společnosti a skupiny, včetně sociálního vyloučení;
23. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi a vládám a

parlamentům členských států.